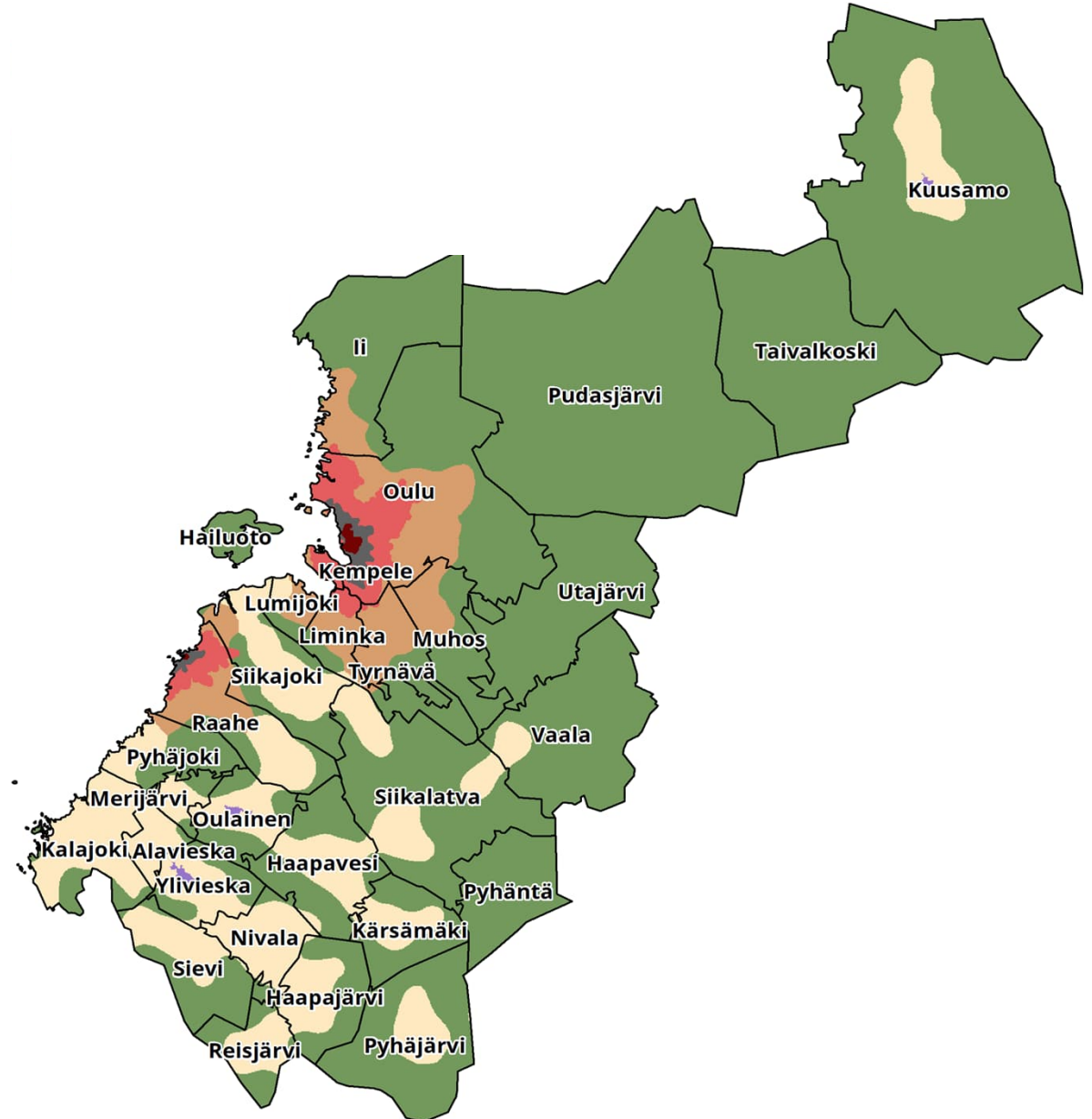
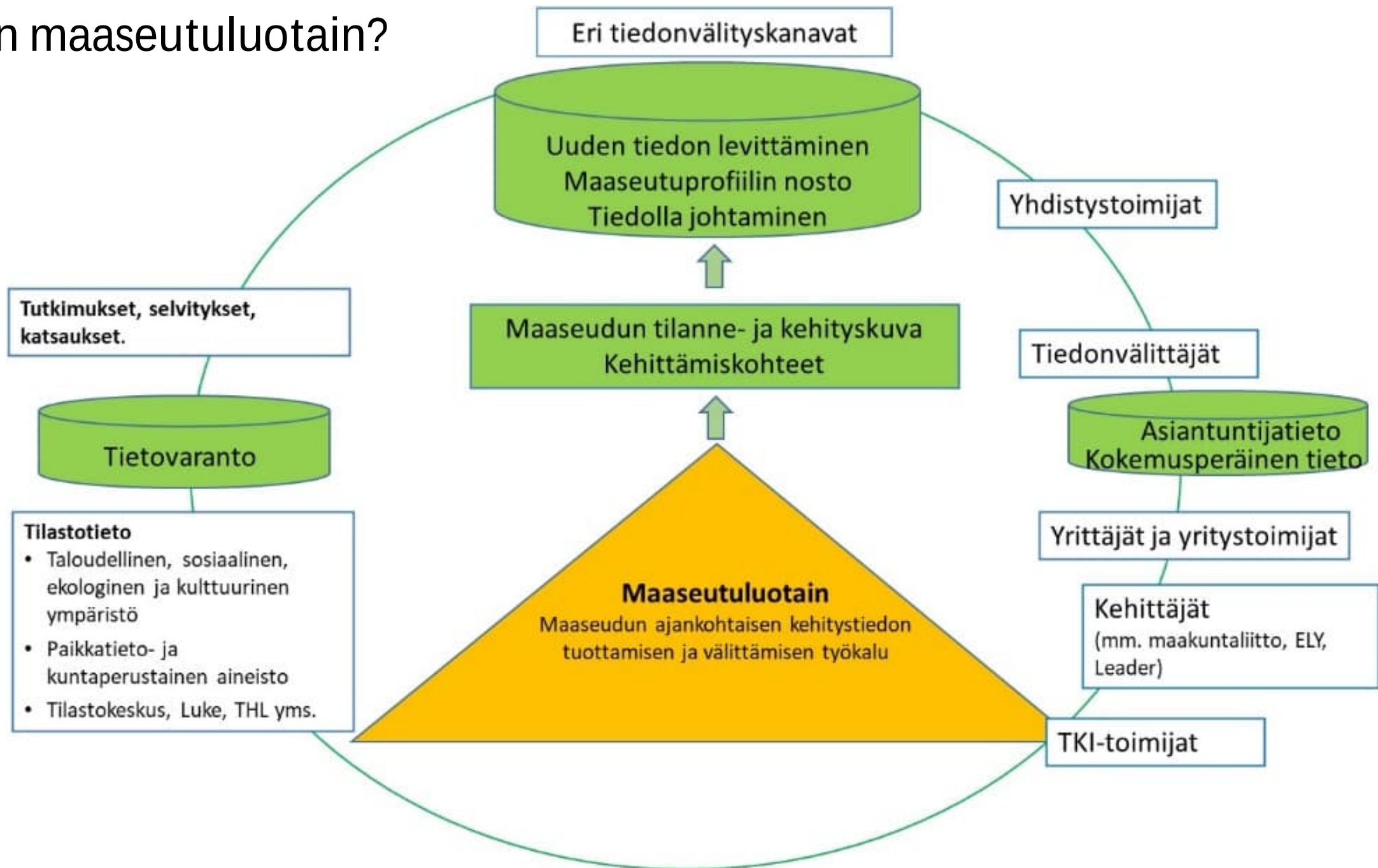

Maaseutuluotain Pohjois-Pohjanmaa

Pasi Saukkonen
Pasi.saukkonen@uef.fi
p. 050 464 2534

Mikä on maaseutuluotain?

Maaseutuluotaimen mukainen prosessi käynnistyi Pohjois-Pohjanmaalla keväällä 2025

Toteuttaja: Alue- ja kuntatutkimuskeskus Spatia/Itä-Suomen yliopisto

Työvaiheet:

1. Tietoperustan kokoaminen
2. Kyselyn kohdejoukon valinta
3. Kyselyn toteutus
4. Aineiston analyysi, esittely ja raportointi

Tulokset:

1. Tilastojen kertomaa Pohjois-Pohjanmaan maaseudusta
2. Diakooste tuloksista
3. Tiivis raportti toteutuksesta ja tuloksista.

2. Pohjois-Pohjanmaan maaseudut

- Maaseutuluotain tuottaa tilastoihin perustuvan erilliskatsauksen. Se toimii virikeaineistona kokemus- ja asiantuntijanäkemyksen hankinnassa

UEF | SPATiA
ALUE- JA KUNTATUTKIMUSKESKUS

Tilastojen kertomaa Pohjois-Pohjanmaan maaseudusta

Pasi Saukkonen & Simo Rautiainen
Toukokuu 2025

maaseutu.fi

Pohjois-Pohjanmaa kaupunki-maaseutuluokittelun perusteella

- Pohjois-Pohjanmaan kaupunkialueilla asuu 60 % väestöstä (249 747 henkilöä).
- Maaseutualueilla asuu noin 165 000 henkilöä, eniten ydinmaaseudulla ja kaupungin läheisellä maaseudulla.
- Pohjois-Pohjanmaan maa-alasta noin 97 prosenttia on maaseutua. Hallitsevana aluetyyppinä on harvaan asuttu maaseutu.

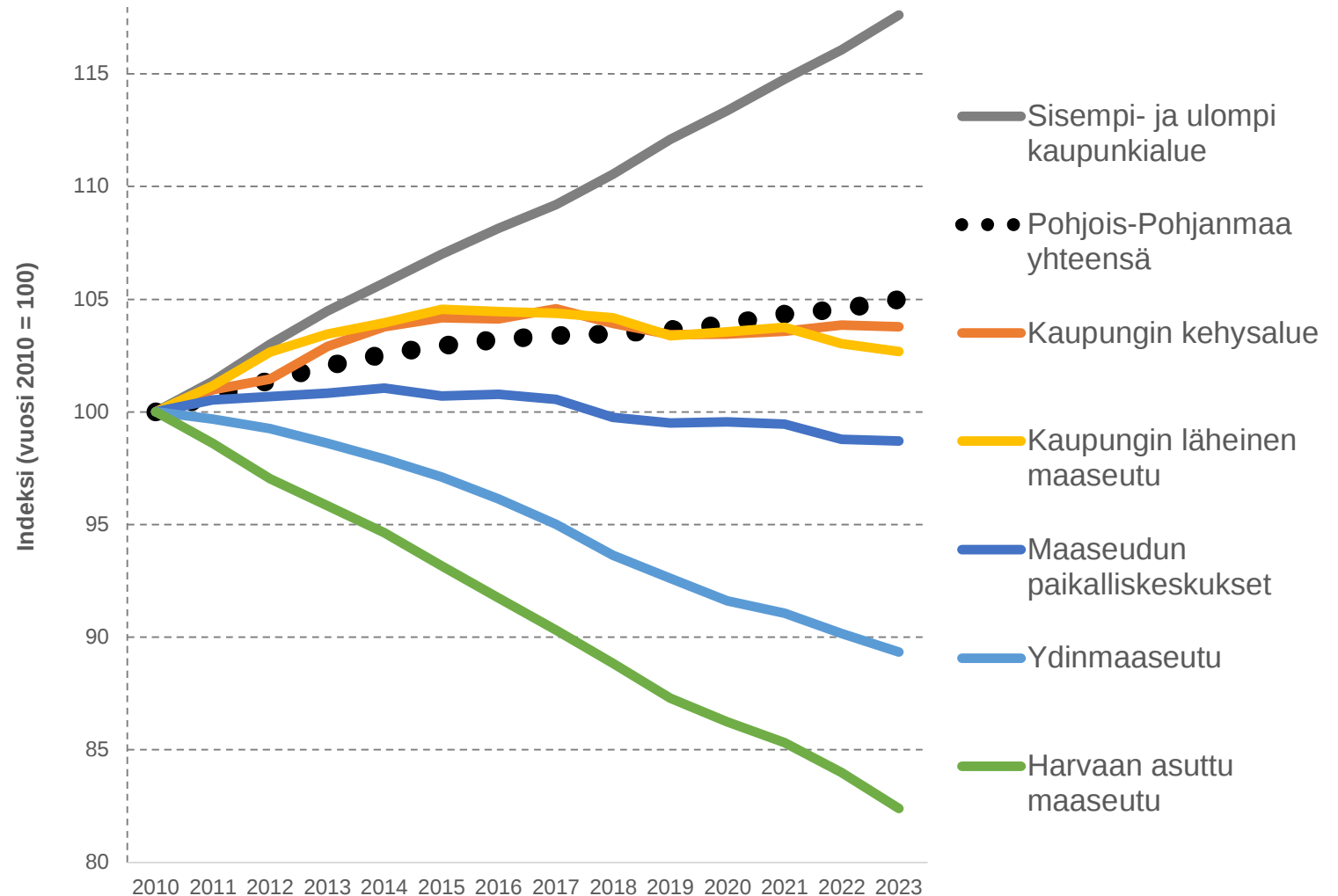
Taulukko 1. Pohjois-Pohjanmaan väestö ja maa-ala kaupunki-maaseutu – jaolla 2023

Aluetyyppi	Henkilöä (lkm)	Osuus (%)	Maa-ala (km ²)	Osuus (%)
Ydinmaaseutu	71 906	17,2 %	6 607	16,9
Kaupungin läheinen maaseutu	36 057	8,6 %	2 288	5,8
Harvaan asuttu maaseutu	30 940	7,4 %	29 084	74,4
Maaseudun paikalliskeskukset	25 687	6,1 %	61	0,2
Sisempi ja ulompi kaupunkialue	200 902	48,0 %	193	0,5
Kaupungin kehysalue	48 845	11,7 %	866	2,2
Tuntematon	3 868	0,9 %	0	0 %
Yhteensä	418 205	100 %	39 094	100 %

Pohjois-Pohjanmaan väkiluvun muutos (paikkatietopohjainen luokittelu)

- Pohjois-Pohjanmaan väkiluku on kasvanut noin 5 prosenttia vuosina 2010-2023.
- Kasvu on ollut vahvaa sisemmällä ja ulommalla kaupunkialueella. Kaupungin kehysalueella kasvua on ilmennyt hieman.
- Maaseutualueista kaupungin läheisellä maaseudulla on ollut lievää kasvukehitystä.
- Maaseudun paikalliskeskuksissa väestömäärä on säilynyt likimain ennallaan.
- Syvimmät maaseutualueet ovat trendimäisesti menettäneet väestöään.
  - Ydinmaaseutu -11 % (koko maa -13 %)
  - Harvaan asuttu maaseutu -18 % (koko maa -19 %)

Kuvio 1. Väkiluvun kehitys Pohjois-Pohjanmaalla ja sen erilaisilla alueilla vuosina 2010-2023 (vuosi 2010=100)

Vapaa-ajan asuminen 2023

- Pohjois-Pohjanmaalla oli kaikkiaan vapaa-ajan asuntoja 32 518 kpl vuonna 2023 (6,5 % kaikista Suomen mökeistä). Näistä yksityishenkilöiden omistuksessa oli 77 % (koko maa 81 %).
- Seuduittain vapaa-ajan asunnot jakaantuvat seuraavasti:
  - Koillismaa 27,0 %
  - Oulunkaari 26,3 %
  - Oulu 18,6 %
  - Ylivieska 9,6 %
  - Raahen alue 7,4 %
  - Nivala-Haapajärvi 6,0 %
  - Haapavesi-Siikalatva 5,0 %
- Lukumääräisesti vapaa-ajan asuntoja on eniten Kuusamossa, Oulussa ja Pudasjärvellä.
- Asukaslukuun suhteutettuna eniten vapaa-ajan asuntoja on Hailuodossa, Vaalassa, Pudasjärvellä ja Kuusamossa.

Taulukko 7. Vapaa-ajan asuntojen lukumäärä ja määrä/tuhatta asukasta kohti Pohjois-Pohjanmaan kunnissa vuonna 2023

Kunta	Vapaa-ajan asuntojen lkm	Vapaa-ajan asunnot/1000 asukasta kohti
Alavieska	71	29
Haapajärvi	175	27
Haapavesi	464	72
Hailuoto	691	729
Ii	2051	210
Kalajoki	2180	176
Kempele	28	1
Kuusamo	7526	501
Kärsämäki	98	40
Liminka	130	13
Lumijoki	233	115
Merijärvi	83	79
Muhos	553	63
Nivala	209	20
Oulainen	293	42
Oulu	4149	19
Pudasjärvi	3775	505
Pyhäjoki	712	239
Pyhäjärvi	1054	222
Pyhäntä	351	213
Raahen alue	919	39
Reisjärvi	408	157
Sievi	299	63
Siikajoki	779	161
Siikalatva	832	169
Taivalkoski	1262	338
Tyrnävä	271	42
Utajärvi	1081	434
Vaala	1661	642
Ylivieska	180	12

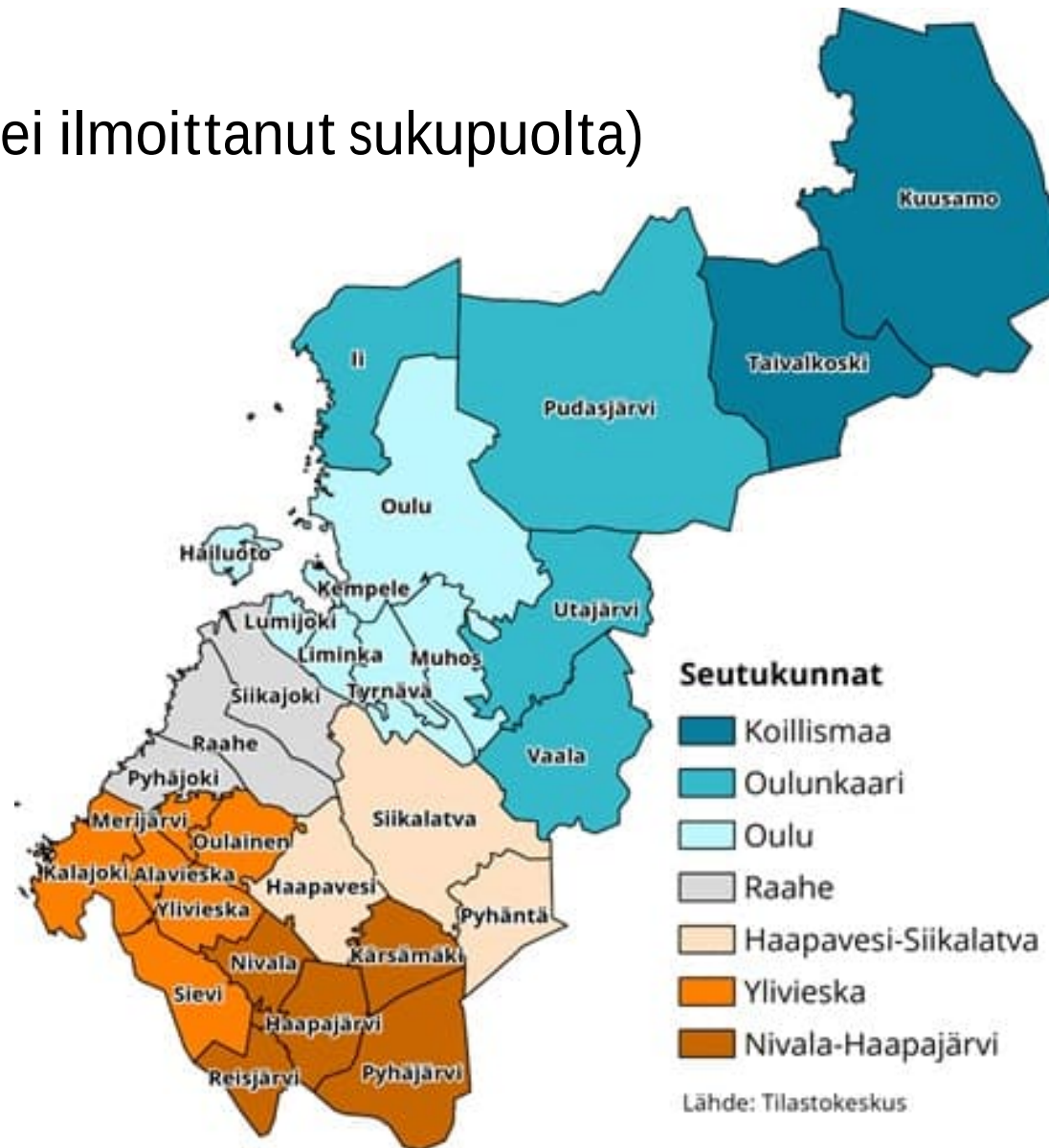
Tilastolähde: Tilastokeskus, maaseutuindikaattorit

3. Maaseutuluotain-kyselyn tulokset

Kyselyyn vastanneet

- 550 vastausta.
- Miehiä 59 %, naisia 40 % (1 % ei ilmoittanut sukupuolta)
- Ikäjakautuma:
  - o 19-29- vuotiaat: 3 %
  - o 30-49- vuotiaat: 40 %
  - o 50-64- vuotiaat: 42 %
  - o 65 - 74 - 13 %
  - o 75-> 2 %
- Vastaajien toimintaseudut
  - o Koillismaa 13 %
  - o Oulunkaari 8 %
  - o Oulu 26 %
  - o Raabe 6 %
  - o Haapavesi-Siikalatva 6 %
  - o Ylivieska 17 %
  - o Nivala-Haapajärvi 15 %
  - o Usea seutu tai maakunta 9 %

Mikä on pääasiallinen maaseuturoolisi?

Rooli	Henkilöä, lkm	Osuus, %
Muun toimialan yrittäjä, yrityksen työntekijä tai yritysneuvoja	137	24,9 %
Maa- ja metsätalouden yrittäjä tai alan neuvoja	116	21,1 %
Viranhaltija tai poliittinen päättäjä	102	18,5 %
Järjestö- tai yhdistystoimija	85	15,5 %
Alueen kehittäjä	72	13,1 %
Koulutus-, tutkimus- ja innovaatiotoimija	32	5,8 %
Tiedonvälittäjä	6	1,1 %
Yhteensä	550	100 %

Mitkä ovat toimijaroolisi? (kaikki roolit)

- 1 rooli: 74 % vastaajista
- 2 roolia: 19 % vastaajista
- Yli 2 roolia: 7 % vastaajista

Rooli	Henkilöä, lkm	Osuus, %
Muun kuin maa- ja metsätalous yrittäjä, yrityksen työntekijä tai yritysneuvoja	173	23,2 %
Maa- ja metsätalouden yrittäjä tai alan neuvoja	145	19,5 %
Järjestö- tai yhdistystoimija	143	19,2 %
Viranhaltija tai poliittinen päättäjä	129	17,3 %
Alueen kehittäjä	102	13,7 %
Koulutus-, tutkimus- ja innovaatiotoimija	40	5,4 %
Tiedonvälittäjä	13	1,7 %
Yhteensä	745	100 %

3b. Maaseutubarometri

Maaseutubarometrin tulokset, vastausten keskiarvot asteikolla 4-10

Maaseudun tila ja kehitys (n=541-550)

Pohjois-Pohjanmaan maaseudun maine	7,5
Maaseutualueiden elinvoimaisuus	7,1
Eri toimijoiden yhteistyö maaseutukehittämisessä	7,0
Maaseutualueiden tulevaisuuden näkymä	6,8
EU:n maaseudun kehittämisen tunnettuus Pohjois-Pohjanmaalla	6,7
Maaseutualueiden kyky uudistua muutoksessa	6,7
Kehittämisrahoituksen riittävyys maaseutualueilla	6,6
Maaseudun ja kaupungin vuorovaikutuksen toimivuus	6,4
Maaseutualueiden huomiointi maakunnan kehittämisessä	6,3

Työ, osaaminen ja elinkeinot (n=537-550)

Leader-rahoituksen hyödynnettävyys	7,0
Paikallisten kehittämistarpeiden tunnistaminen	6,9
Paikallisten kehittämisvahvuuksien tunnistaminen	6,8
Yritystoiminnan kehitystilanne maaseutualueilla	6,6
Yritystoiminnan kyky uusiutua muutoksessa maaseutualueilla	6,6
Luonnonvarojen monipuolinen kaupallinen hyödyntäminen	6,6
Uuden osaamisen siirtyminen maaseutualueiden elinkeinoelämän tarpeisiin	6,5
Palveluyrittäjyyden tila maaseutualueilla	6,4
Maatilojen ja yritysten omistajan- ja sukupolvenvaihdosten eteneminen maaseutualueilla	6,3
Maaseutualueiden yritysten kansainvälistyminen	6,1

Maaseutubarometrin tulokset, vastausten keskiarvot asteikolla 4-10

Palvelut ja sujuva arki (n=543-547)

Maaseutualueiden turvallisuus asuinpaikkana	8,5
Etätyömahdollisuudet maaseutualueilla	8,1
Maaseutualueiden kyky tarjota puitteet hyvälle elämälle	8,0
Sähköisten palvelujen saatavuus maaseutualueilla	7,9
Maaseutualueiden yhteisöllisyys	7,3
Maaseudun keskustaajamien tila palvelujen keskuspaikkana	6,9
Yksityisten palvelujen saatavuus maaseutualueilla	6,6
Asukkaiden vaikuttamismahdollisuudet maaseutualueita koskeviin kehittämispäätöksiin	6,5
Julkisten palvelujen saatavuus maaseutualueilla	6,2

Asuminen ja ympäristö (n=541-549)

Maaseutualueiden luonnonympäristön monimuotoisuus	8,0
Kaupungin läheisen maaseudun houkuttelevuus asuinpaikkoina	7,8
Maaseutualueiden luonnonvarojen ja -arvojen suojelun tilanne	7,5
Maaseutualueiden paikallisidentiteetin ja maaseutukulttuurin vahvuus	7,3
Maaseutualueiden kuntakeskusten houkuttelevuus asuinpaikkoina	7,2
Ydinmaaseudun ja harvaan asutun maaseudun houkuttelevuus asuinpaikkoina	6,7
Tulo- ja paluumuuton vaikutus maaseudun elinvoimaan	6,6
Maaseutualueiden markkinointi vapaa-ajan asutuksen kohteena	6,4
Maaseutualueiden kaavoituksen tuki erilaisille asumisratkaisuille	6,4
Maaseudun asukkaiden mahdollisuudet osallistua maankäytön suunnitteluun	6,2
Maahanmuuton vaikutus maaseudun elinvoimaan	6,1
Maaseutualueiden aktiivinen markkinointi asuinpaikkoina	6,0

Barometrin vastaukset nelikentässä

Vastaukset voidaan sijoittaa nelikenttään keskiarvon (6,9, x-akseli) ja keskihajonnan perusteella (1,21, y-akseli)

Lohko 1: Asialle annettu *keskimääräistä huonompi arvosana*, ja keskihajonta on *keskimääräistä hajontaa suurempi*

Lohko 2: Asialle annettu *keskimääräistä parempi arvosana*, ja keskihajonta on *keskimääräistä hajontaa suurempi*

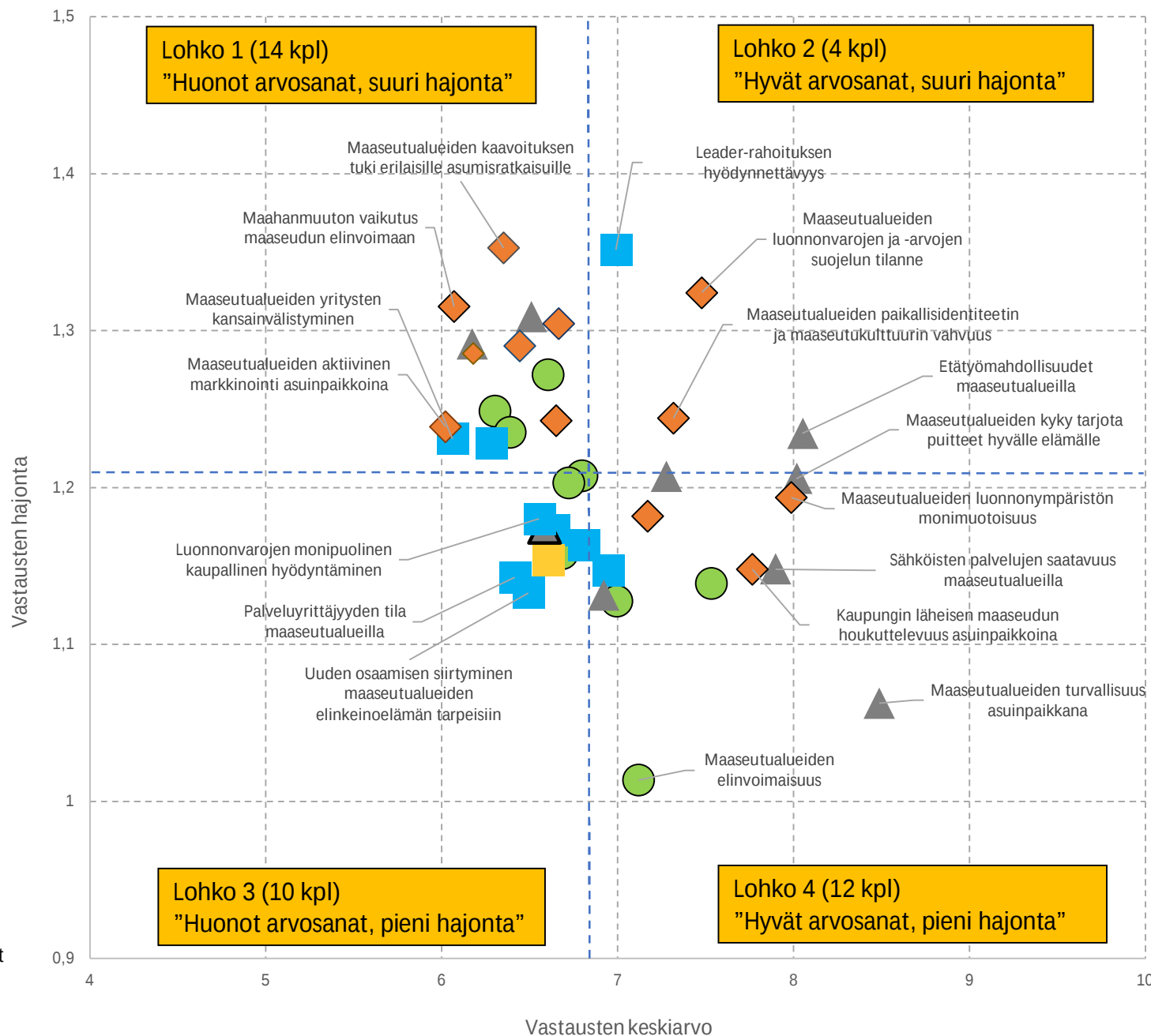
Lohko 3: Asialle annettu *keskimääräistä huonompi arvosana*, ja keskihajonta on *keskimääräistä hajontaa pienempi*

Lohko 4: Asialle annettu *keskimääräistä parempi arvosana*, ja keskihajonta on *keskimääräistä hajontaa pienempi*

Esitysteknisistä syistä vain eniten "poikkeavat" asiat on nostettu tekstinä esille.

Teemat

- ▲ Palvelut ja sujuva arki
- Maaseudun tila ja kehitys
- Työ, osaaminen ja elinkeinot
- ◆ Asuminen ja ympäristö

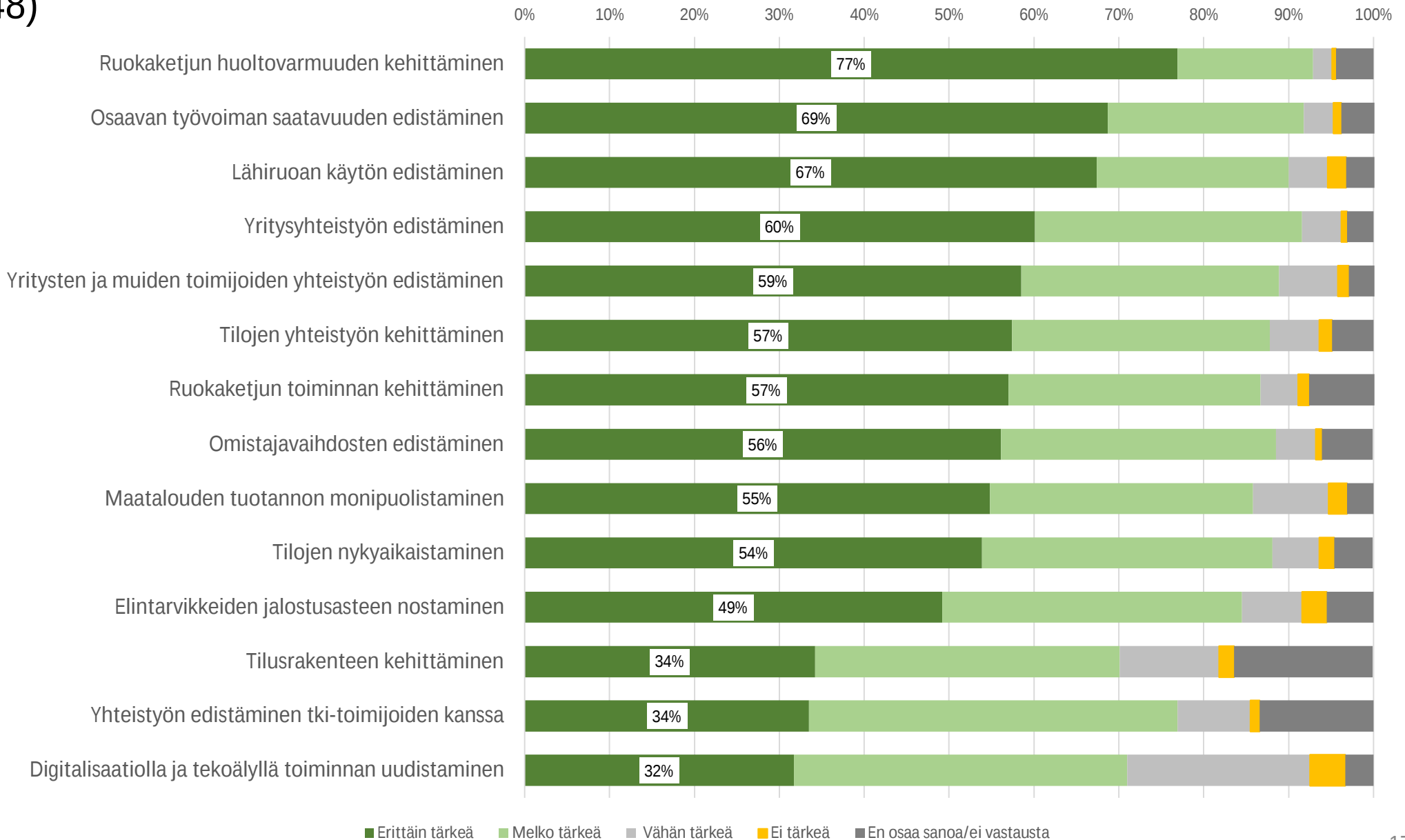

3d. Kehittämiskohteet

”Mihin Pohjois-Pohjanmaan maaseudun kehittämisresursseja tulisi suunnata seuraavan viiden vuoden aikana?”

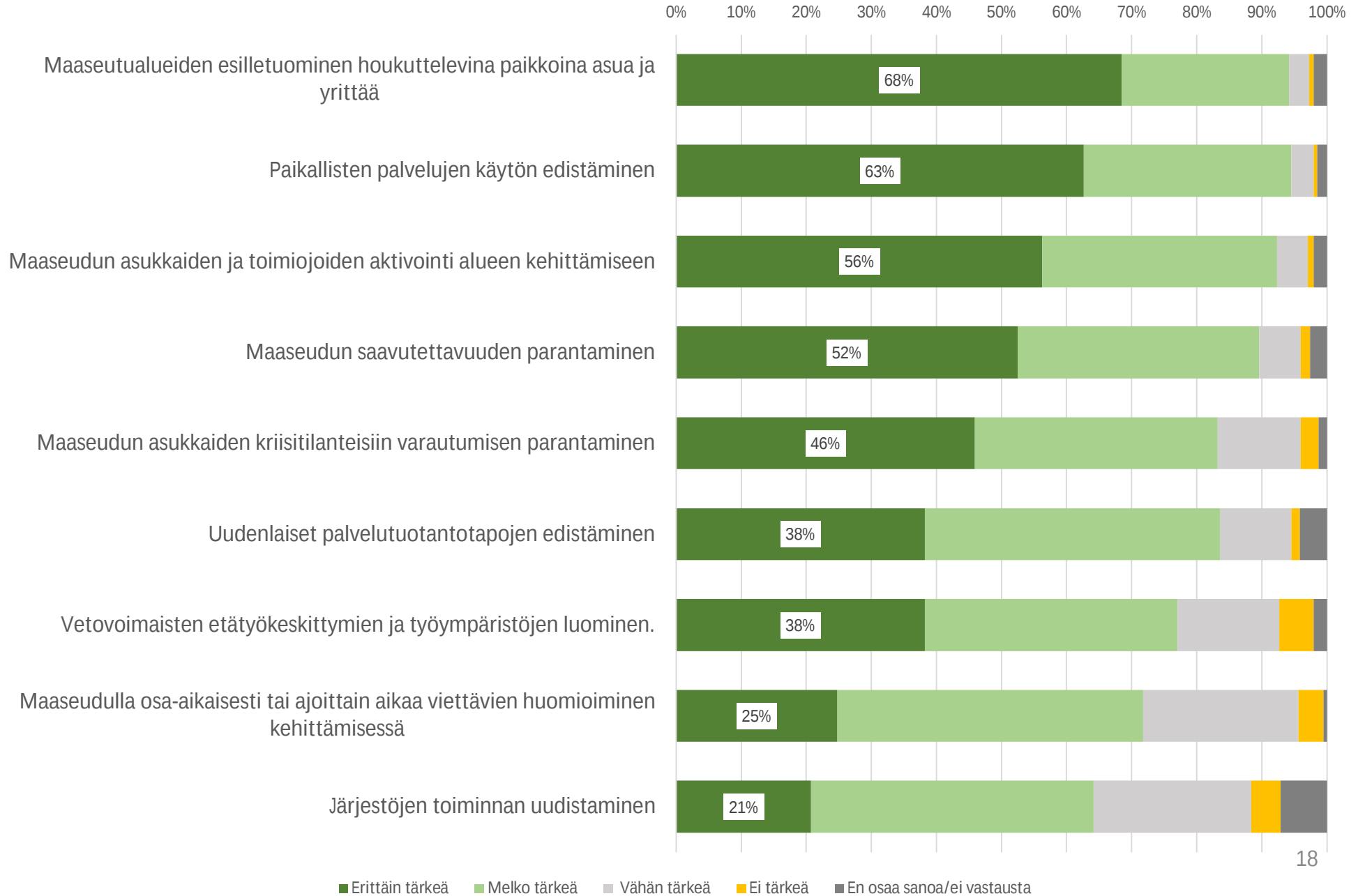
- Teemoina 1) Elinkeinot ja toimeentulo, 2) Uudistuva maaseutu ja 3) Ilmasto ja ympäristö
- Esitettiin lista kehittämiskohteita, ja pyydettiin niitä arvioimaan asteikolla ei tärkeä...erittäin tärkeä, en osaa sanoa.
- Kannustettiin rohkeasti käyttämään koko skaalaa: *”Resurssit ovat kovin rajalliset, ja siksi monenkin hyvin tärkeän kehittämiskohteen osalta täytyy tehdä priorisointia. Siksi kannustammekin kehittämiskohteissa rohkeasti käyttämään koko asteikkoa ei tärkeästä aina erittäin tärkeään.”*

Kuinka tärkeitä ovat seuraavat elinkeinojen ja toimeentulon kehittämiskohteet? (n=544-548)

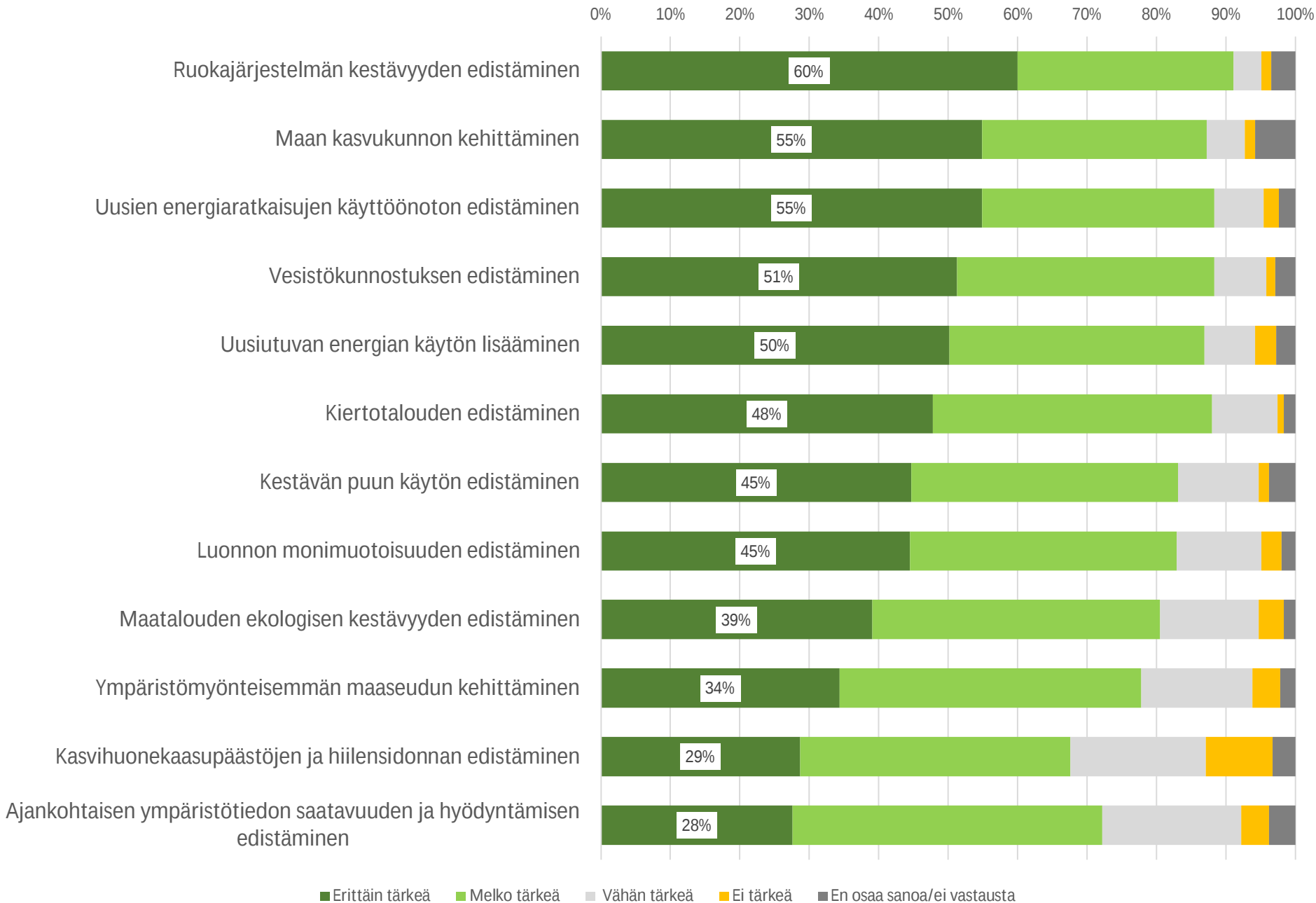
Kuinka tärkeitä ovat seuraavat uudistuvan maaseudun kehittämiskohteet?

(n=544-548)

Kuinka tärkeitä ovat seuraavat ympäristön ja ilmaston kehittämiskohteet?

(n=544-549)

Elinvoimatekijät

”Mitkä ovat mielestäsi kolme tärkeintä kehitettävää asiaa Pohjois-Pohjanmaan maaseudun elinvoiman vahvistamiseksi? Voivat olla jo aiemmin esille tulleita tai jotain ihan muuta.”

- Noin 1300 avointa vastausta
- Tyypiteltiin teemoihin/kategorioihin
- Vastaukset tuo hyvin esille elinvoimaisuuskäsitteen moninaisuuden (ei ”vain” yritystoimintaa)

Maaseudun taloudellisen toimeliaisuuden vahvistaminen (kursivoidut tekstit suoria lainauksia/esimerkkejä vastauksista)

Maaseutuelinkeinojen monipuolistaminen (erityisesti elintarvike ja matkailu)

- *Luonto- ja hyvinvointimatkailuun kytkeytyvä palveluliiketoiminta*
- *Maaseutumatkailun kehittäminen*
- *Liikuntamatkailu*
- *Elämys- ja kokemusmatkailun edistäminen*
- *Matkailuun enemmän huomioita vaikka kaavoituksessa. Nyt saisi Lapin imussa kasvua, mutta kaavoitus rajoittaa*
- *Elintarviketuotannon jalostuksen kehittäminen ja monipuolistaminen*
- *Kasvinviljelyn monipuolistaminen ja lisääminen, proteiinien tuotanto bioreaktoreissa*
- *Jalostusasteen nostaminen niin puu kuin elintarvike*

Yritysten ja yrittäjien tukeminen & Alkutuotannon edellytysten turvaaminen

- *Viljelijöiden /maaseutuyritysten tukeminen investoinneissa, kouluttautumisessa ja jaksamisessa*
- *Pienyrittäjien tukeminen esim. markkinoinnissa.*
- *Järkevät sukupolvenvaihdokset. Luopujallakin oltava mahdollisuus hyvään elämään*
- *Sukupolven vaihdosten helpottaminen*
- *Yksinyrittäjille tukiverkostoa, neuvontaa löytyy - ei mitään muuta tukea*
- *Huomio ruokaturvan kehittämiseen*
- *Maatalous tulee konstilla millä tahansa tukea jotta huoltovarmuus säilyy.*
- *Kannattava maatalous - ruuantuotannon kannattavuus - huoltovarmuus - arvostus*

Laaja-alainen yhteistyö (horisontaalinen & vertikaalinen)

- *Yrittäjyyden ja osaamisen yhteistyön lisääminen*
- *Eri toimijoiden yhteistyön parantaminen ja verkostoituminen, uskallus tehdä yhteistyötä*
- *Yhteistyö maaseudun eri toimijoiden kanssa*

Maaseudun veto- ja pitovoimaisuuden parantaminen

(kursivoidut tekstit suoria lainauksia/esimerkkejä vastauksista)

Maaseutuimagon kohottaminen ja markkinointi

- *Maaseudun/maatalouden imagon parantaminen*
- *P-P:n yhteinen imagohanke*
- *Maaseudun markkinointi turvallisena ja kasvuympäristönä lapsille*
- *Maaseudun markkinointi asumisen ja työnteon paikkana, laadukkaana elinympäristönä, oman toiminnan mahdollistajan*
- *Pienten maaseutukuntien vetovoiman lisääminen yritysten kotipaikkana*
- *Vetovoimaisuuden ja elinvoimaisuuden edistäminen/ palveluverkko*

Kulttuurielämän ja paikalliskulttuurien vahvistaminen

- *Paikallisen kulttuurisen identiteetin tukeminen*
- *Kylien ja maaseutuyhteisöjen tukeminen pitkäjänteisesti*
- *Maaseudun kulttuuritoiminnan vahvistaminen*
- *Maaseudun asumisen tukeminen luomalla vahvaa asukaskulttuuria*
- *Kulttuurimaiseman säilyttäminen*

Maaseudun asumispuitteiden parantaminen (asumisen mahdollisuudet, saavutettavuus, viihtyisyys, osallistaminen)

- *Kuntien tulisi vahvemmin edistää haja-asutusalueille asuntojen rakentamista*
- *Vapaa-ajan asuntojen lisääminen, vois olla vaikutusta kuihtuvien kylien elinvoimaisuuteen*
- *Asumismahdollisuuksien lisääminen (kaavoitus, tonttien myynti, asuntorakentaminen, etätyöt)*
- *Toimivat tietoliikenneyhteydet haja-asutusalueilla*
- *Joukkoliikenteen kehittäminen saavutettavammaksi*
- *Laadukkaat, ammattitaitoiset saavutettavissa olevat palvelut ja toimiva arki (lähipalvelut)*
- *Panostaminen digitalisaatioratkaisuihin, etätyömahdollisuuksiin, AI-ratkaisuihin*
- *Kuntalaisten osallistaminen suunnitteluun*

4. Loppupohdinnat

1. Pohjois-Pohjanmaa on Suomen suurin maaseutumaakunta.

- Maaseutuluotaimen mukaan paikalliset kehittämisvahvuudet ja -tarpeet tunnistetaan maakunnassa kohtalainen hyvin.
- Maakunnan seuduilla on selkeät omat profiilinsa.
- Erilaiset ja maantieteellisesti laajat maaseutualueet ovat yhtäältä mahdollisuus, toisaalta haaste. Työkalupakin välineet pitää olla moninaiset ja ymmärrys kehittämiseen laava.

2. Pohjois-Pohjanmaan maaseutuja pidetään ympäristönä, joka voi tarjota hyvät elämisen puitteet.

- Uhkana palvelujen väheneminen, joskin digitaalisuuden arvioidaan osin pystyvän paikkaamaan tätä vajetta. Maakunnassa on Suomen mittakaavassa kiinteän laajakaistan kattavuus hyvällä mallilla.

3. Toimijayhteistyö tarttuu vahvana viestinä Maaseutuluotaimeen

- Sen merkitys yhtäältä tunnistetaan ja tunnustetaan, toisaalta siihen halutaan kiinnittää enemmän huomiota.
- Tämä antaa vahvan tuen lähteä viemään eteenpäin esimerkiksi CAP27-ohjelman keskeistä pyrkimystä erilaisen yhteistyön rakentamiseen ja niihin liittyvien haasteiden ratkaisemiseen.

4. Pohjois-Pohjanmaa on vahva maatalouden maakunta

- Maaseutuluotaimen monet kehittämis- ja elinvoima-ajatukset liittyvät alkutuotantoon. Toiminnan jatkuvuudesta kannettiin huolta ja haluttiin kiinnittää huomiota ruokaturvan ja huoltovarmuuden näkökulmiin.
- Elintarvikkeiden jatkojalostusta ja lähiruokaa halutaan korostaa

5. Maaseutuluotaimeen kiinnittyi vahvana viesti paikallisuuden ja paikalliskulttuurien merkityksestä maaseudun elinvoimassa.

- Tämä linkittyy tarpeeseen tuoda Pohjois-Pohjanmaa maaseudun omaleimaisuutta paremmin esille, niin kotikentällä kuin sen ulkopuolella.

6. Maaseutuluotain tunnistaa vahvasti erilaisen tuen merkityksen maaseudun toimissa

- Investointeja tarvitaan lisää, kuin myös tiedon ja osaamisen siirtoa kehityksessä mukana pysymiseksi.
- Maankäytön ja kaavoituksen parantamisella koetaan saatavan elinvoimavaikutuksia.